

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών Τμήμα Πολιτικής
Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης Τομέας: ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ Ι

2016 – 2017 (Ε' Εξάμηνο)

Διδάσκων: Μιχ. Σπουρδαλάκης (με συνεργασία Κ. Ελευθερίου)

Ώρες γραφείου: Πέμπτη 16.00 – 17.30

ή κατόπιν συνεννόησης (210-3688908).

Περιγραφή μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στην προβληματική και στα σύγχρονα ερευνητικά πεδία της πολιτικής κοινωνιολογίας, έτσι όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί τόσο από την παράδοση της σχετικής «ακαδημαϊκής» συζήτησης όσο και από την συγκυρία. Μετά από μια εισαγωγή στο αντικείμενο και την ιστορική παράδοση της Πολιτικής Κοινωνιολογίας, το μάθημα επικεντρώνεται και αναλύει την έννοια της νεωτερικότητας και τους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς μετασχηματισμούς που αυτή έχει διέλθει. Ακολούθως το μάθημα δίνει έμφαση στα πολιτικά κόμματα ως κεντρικό θεσμό του συστήματος πολιτικής εκπροσώπησης. Συγκεκριμένα εξετάζονται οι κλασικές προσεγγίσεις στο κομματικό φαινόμενο, οι οποίες και αντιπαρά τίθενται σε εκείνες με μαρξιστική αφετηρία και έμπνευση. Οι θεματικές αυτής της συζήτησης περιλαμβάνουν τη συζήτηση για τη σχέση κομμάτων με την κοινωνία, το κράτος, την πολιτική κουλτούρα, καθώς και τη συμβολή τους στη συγκρότηση της σύγχρονης δημοκρατίας. Επιπλέον αναδεικνύονται και τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος πολιτικής εκπροσώπησης κατά τη Μεταπολιτευτική περίοδο. Εν συνεχεία εξετάζονται τα ζητήματα που εγείρονται από την ένταξη του έθνους-κράτους μέσα στο παγκόσμιο σύστημα και τις συνακόλουθες επιδράσεις αυτής στους θεσμούς πολιτικής οργάνωσης και δράσης. Τέλος, το μάθημα ολοκληρώνεται με την συζήτηση των συνεπειών της κρίσης πάνω στο σύστημα πολιτικής εκπροσώπησης στις σύγχρονες δημοκρατικές πολιτείες και με ορισμένα μεθοδολογικά συμπεράσματα.

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές/τριες θα βαθμολογηθούν με βάση τις τελικές γραπτές ή προφορικές εξετάσεις και τις εργασίες που θα κληθούν να συγγράψουν. Όμως σημαντικό ρόλο στη τελική διαμόρφωση του βαθμού θα παίζει και η ενεργή συμμετοχή των φοιτητών/τριών στα μαθήματα.

Σχέδιο μαθήματος

- I. Εισαγωγή – Έννοιες – Προσεγγίσεις
- II. Η νεωτερικότητα και οι μετασχηματισμοί της
- III. Πολιτική εκπροσώπηση I: Ορισμοί, λειτουργίες και τύποι πολιτικών κομμάτων.
- IV. Πολιτική εκπροσώπηση II: Κόμμα - Κράτος - Κοινωνία.

- V. Πολιτική εκπροσώπηση ΙΙΙ: Η εξέλιξη των πολιτικών κομμάτων και δημοκρατία.
- VI. Το σύστημα πολιτικής εκπροσώπησης στην περίοδο της Μεταπολίτευσης.
- VII. Από την κρίση του 1970 στην παγκοσμιοποίηση.
- VIII. Σύγχρονες θεσμικές τάσεις και εξελίξεις: διακυβέρνηση και μεταδημοκρατία.
- IX. Κρίση και πολιτική εκπροσώπηση.
- X. Μεθοδολογικά και άλλα συμπεράσματα

Εγχειρίδια

Πρώτη επιλογή:

Lagroye J., Francois B., Sawicki F., *Πολιτική κοινωνιολογία*, Αθήνα, Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός, 2008.

Δεύτερη επιλογή:

Hall S., Held D., Gieben B. (επιμ), *Η νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, κοινωνία, πολιτική, πολιτισμός*, Αθήνα, Εκδ. Σαββάλα, 2003.

Φάκελος Μαθήματος

Βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Βαμβακάς Β., *Εκλογές και επικοινωνία στη Μεταπολίτευση. Πολιτικότητα και θέαμα*, Αθήνα, Εκδ. Σαββάλας, 2006.

Βενιζέλος, Ευ., *Το «ανοιχτό» κόμμα: Τα συλλογικά πολιτικά υποκείμενα της μεταβιομηχανικής εποχής*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2007

Βερναρδάκης, Χρ., *Πολιτικά κόμματα, εκλογές & κομματικό σύστημα: οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης (1990-2010)*, Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2011.

Βερναρδάκης Χρ. & Μαυρή Γ., *Κόμματα και κοινωνικές συμμαχίες στην προδιδακτορική Ελλάδα*, Αθήνα, Εξάντας, 1991.

Cerroni U., *Θεωρία του πολιτικού κόμματος*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1986.

Διαμαντόπουλος Θ., *Το κομματικό φαινόμενο. Μορφές, συστήματα και οικογένειες κομμάτων*, Αθήνα, Παπαζήσης, 1993.

Ελευθερίου Κ. & Παπαβλασόπουλος Ευθ., «Λανθάνουσες προσεγγίσεις και σύγχρονες τάσεις στη θεωρία των κομμάτων», *Επιστήμη και Κοινωνία*, τχ. 25, Φθινόπωρο 2010, σελ. 217-245

Ελευθερίου Κ. & Τάσσης Χρ., *ΠΑΣΟΚ: Η άνοδος και η πτώση (:) ενός ηγεμονικού κόμματος*, Αθήνα, Σαββάλας, 2013

περ. *Επιστήμη και Κοινωνία*, Τεύχος 25, Φθινόπωρο 2010

περ. *Επιστήμη και Κοινωνία*, Τεύχος 27, Καλοκαίρι 2011

Ζακαλκάς Μ. Δ., *Το αίτημα για εσωκομματική δημοκρατία. Μεταξύ συνταγματικής επιταγής και πολιτικής πραγματικότητας*, Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 1996.

Hering, G., *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, 2 τόμοι, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 2008

Κατσούλης Η. & Ράσκει Γ. (επιμ.), *Τα πολιτικά κόμματα της Δυτικής Ευρώπης* (τόμοι 2), Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1988.

Κατσούλης Η. (επιμ.), *Νέα Σοσιαλδημοκρατία. Περιεχόμενα πολιτικής, θεσμοί, οργανωτικές δομές*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης, 2002.

Kirchheimer O., «Ο μετασχηματισμός των κομματικών συστημάτων στη δυτική Ευρώπη», *Λεβιάθαν*, No. 11, 1991.

Κοντιάδης, Ξεν., *Ελλειμματική Δημοκρατία: Κράτος και κόμματα στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης, 2009

Κράουτς Κ., *Μεταδημοκρατία*, Αθήνα, Εκκρεμές, 2006.

Magri L., *Για ένα επαναστατικό μαρξιστικό κόμμα*, Αθήνα, Σύγχρονα κείμενα, 1974.

Yves Meny, *Συγκριτική Πολιτική*, (τόμος Α'), Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 1995.

Μεταξάς, Α.-Ι. Δ., *Συγκλιτικά κόμματα και αποσυγκλιτικές αντιστάσεις*, Αθήνα-Κομοτηνή, Α.Ν. Σάκκουλας, 1998

Meyer, Th. & L. Hinchman, *Από τη δημοκρατία των κομμάτων στη δημοκρατία των ΜΜΕ*, Αθήνα, Πολύτροπον, 2008

Michels R., «Η δημοκρατία και ο σιδηρούς νόμος της ολιγαρχίας», *Λεβιάθαν*, No. 16, 1996.

Molyneux, J., *Ο μαρξισμός και το κόμμα*, Αθήνα, Διεθνιστική Εργατική Αριστερά, 2014

Μποτετζάγιας, Ι. & W. Rudig (επιμ.), *Οικολογικά Πολιτικά Κόμματα*, Αθήνα: Πράσινο Ινστιτούτο, 2016

Mudde, C., *Λαϊκιστικά Ριζοσπαστικά Δεξιά Κόμματα στην Ευρώπη*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2011

Νικολακόπουλος Η., *Η καχεκτική δημοκρατία: Κόμματα και εκλογές, 1946-1967*, Αθήνα, Πατάκης, 2001

- Ξηρός Θ., *Η ίδρυση, η συμμετοχή στις εκλογές και τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων στο Σύνταγμα, στη νομοθεσία και τη νομολογία*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας, 2014
- Offe C., «Κομματική δημοκρατία και κράτος αρωγός», *Λεβιάθαν*, No. 11, 1991.
- Ριζάς, Σωτ., *Παρατάξεις και κόμματα στη μεταπολεμική Ελλάδα*, Αθήνα, Εστία, 2016
- Σεραφετινίδου Μελ., *Εισαγωγή στην πολιτική κοινωνιολογία*, Αθήνα, Gutenberg, 2002.
- Σπουρδαλάκης Μ., *Για τη θεωρία και τη μελέτη των πολιτικών κομμάτων*, Αθήνα: Εξάντας, 1990.
- Σπουρδαλάκης Μ., κ.ά., *Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα. Προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα, Εκδόσεις ΙΣΤΑΜΕ, 2001.
- Σπουρδαλάκης Μιχ., «Το κομματικό φαινόμενο: Εξέλιξη και συγκυρία» στο Τσάτσος Δ. & Κοντιάδης, Ξ. (επιμ.) *Το μέλλον των πολιτικών κομμάτων*, Αθήνα, Παπαζήσης, 2003, σελ. 39-64.
- Τσουκαλάς Κ., *Η επινόηση της ετερότητας. «Ταντότητες» και «διαφορές» στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα, εκδ. Καστανιώτης, 2010.
- Weil, S., *Για την κατάργηση των κομμάτων*, Αθήνα, Αρμός, 2011
- Χάρβεϋ, Ντ., *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2009